

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи
Кафедра фінансових ринків
Навчально-науковий інститут права
Кафедра господарського права та процесу
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ІНФОРМАТИКИ
JOHN SAUOT UNIVERSITY IN ROMA
UNIVERSITA DEGLI STUDI DI PADOVA
UNIVERSITA DEGLI STUDI DI PERUGIA

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Виїзного науково-практичного семінару
(6-15 жовтня 2017 р.)
та Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(30 жовтня 2017 р.)

Ірпінь-2017

УДК 336.7(477)(06)
ББК 65.9(4Укр)26я431
Т 65

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи
Університету державної фіскальної служби України
(протокол № 3 від 15 листопада 2017 р.)*

Редакційна колегія: **Кужелєв М. О.**, д. е. н., професор, директор ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України; **Онишко С. В.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансових ринків Університету ДФС України; **Богріновцева Л. М.**, к. е. н, доцент, заступник завідувача кафедри фінансових ринків з наукової та профорієнтаційної роботи Університету ДФС України; **Житар М. О.**, к. е. н., доцент, заступник директора ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України; **Мацелик Т. О.**, д.ю.н., доцент, завідувач кафедри господарського права та процесу Університету ДФС України; **Antonio Nicolò**, Ph.D. in Economics, Professore ordinario, Department of Economic Sciences, Università degli Studi di Padova; Prof. **Alessandro Signorini**, Ph.D. in Marketing, Assistant Professor of Marketing, Chair, Department of Business Administration, John Cabot University in Roma; Prof. **Francesco Ruscitti**, Ph.D. in Economics, Associate Professor of Economics, Chair, Department of Economics and Social Sciences, John Cabot University in Roma; **Єрмошенко М. М.**, д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри маркетингу, економіки, управління та адміністрування Національної академії управління, Президент Міжнародної академії інформатики; **Костинець Ю. В.**, к. е. н., доцент, вчений секретар Міжнародної академії інформатики; **Ключка О. В.**, к. е. н., доцент, заступник завідувача кафедри фінансових ринків з методичної роботи Університету ДФС України; **Венгуренко Т. Г.**, старший викладач, заступник завідувача кафедри фінансових ринків з навчальної та виховної роботи Університету ДФС України.

Т 65 Трансформація фінансових ринків в умовах глобальної нестабільності: реалії сьогодення та погляд у майбутнє: Збірник матеріалів Виїзного науково-практичного семінару (6-15 жовтня 2017 р.) та Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (30 жовтня 2017 р.) / Університет ДФС України, ННІ фінансів, банківської справи, Кафедра фінансових ринків, ННІ права, Кафедра господарського права та процесу, Міжнародна академія інформатики, John Cabot University in Roma, Università degli studi di Padova, Università degli studi di Perugia. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2017. – 471 с.

Збірник містить матеріали Виїзного науково-практичного семінару, який відбувся 6-15 жовтня 2017 р. та Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, яка відбулася 30 жовтня 2017 р. У збірнику розглянуто розвиток світового фінансового ринку в умовах інтеграційних процесів, зокрема доміанти, ризики та виклики сучасності; особливості функціонування банківської системи в умовах глобалізації фінансових ринків; вплив глобалізації на фондові ринки світу; міжнародну практику та стандарти функціонування страхових ринків; ринок інвестиційних послуг в Україні та світі; сучасні інформаційні та комунікаційні технології в економіці, управлінні та адмініструванні; захист інформаційних ресурсів і проблеми інформаційної та економічної безпеки; правове регулювання ринків фінансових послуг.

Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності за недостовірність опублікованих даних.

Тези друкуються у авторській редакції. За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 336.7(477)(06)
ББК 65.9(4Укр)26я431
© Університет ДФС України, 2017

Венгуренко Тетяна Григорівна ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ У СФЕРІ НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	126
Венгуренко Тетяна Григорівна Проява Юлія Станіславівна СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ	128
Вергелюк Юлія Юрївна ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	132
Внукова Наталія Миколаївна Сокол Сергій Володимирович ЗМІНИ РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИКІВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО РИНКУ ЄС	134
Воронкова Олена Миколаївна МІЖНАРОДНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	138
Ворошилов Євген Віталійович ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ	142
Восколович Аліна Григорівна БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК НАПРЯМОК УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА.....	146
Гавловська Наталія Іванівна Рудніченко Євгеній Миколайович Рудніченко Микола Миколайович ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ БІХЕВІОРИЗМУ	149
Гаманкова Ольга Олексіївна Пархета Людмила Віталіївна МІСЦЕ СТРАХОВОЇ МЕДИЦИНИ В РЕФОРМУВАННІ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ	153
Гегедош Крістіан Володимирович Чучка Іван Михайлович ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ ІНТЕРАКТИВНОГО МАРКЕТИНГУ В ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	156

Отже, аналіз основних показників розвитку ринку страхових послуг демонструє його малорозвиненість, неготовність адекватно пристосовуватись та міжнародних умов та адекватно реагувати на виклики глобалізації. Ситуація вимагає стимулювання розвитку з боку держави, а також його реформування, зокрема в напрямку введення нових обов'язкових видів страхування – що стане поштовхом для розвитку ринку. Світові тенденції ілюструють поглиблення глобалізації, а кореляція між станами фінансових ринків стає все більш помітною. Тому, для того, щоб вітчизняний ринок страхових послуг розвивався відповідним чином – необхідно стратегічно підходити до його розвитку, підтримувати світові стандарти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басманов Е. Крупнейшие страховые компании мира наращивают доли акций в своих портфелях / Е. Басманов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ins-union.ru/rus/news/18/1122>.
2. Гринчишин Я.М. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України / Я.М. Гринчишин, А.В. Прокопюк // Молодий вчений. - №3. – 2017. – С. 622-626.
3. Statistical Yearbook of German Insurance 2016 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.en.gdv.de/wp-content/uploads/2016/11/Stat_Yearbook_2016.pdf/
4. Юхименко В.М. Ринок страхових послуг: світові тенденції та перспективи розвитку в Україні / В.М. Юхименко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. - №3. – С.44-48.

УДК 336.76:338.246

Внукова Наталія Миколаївна

д.е.н., професор, завідувач кафедри управління фінансовими послугами, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Сокол Сергій Володимирович

к.е.н., доцент кафедри фінансів та кредиту, Харківський національний університет будівництва та архітектури, м. Харків, Україна

ЗМІНИ РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИКІВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО РИНКУ ЄС

Забезпечення стійкості страхового ринку і захист інтересів споживачів є терміновим завданням регулятивного органу будь-якої країни. Важливим чинником створення безпечного та стабільного ринку страхування є

платоспроможність страховиків. У країнах ЄС склався послідовний підхід, який передбачає комплексність заходів із її забезпечення.

Діючі вимоги до платоспроможності страхових компаній в ЄС визначені у Директивах Ради ЄС. Перша Директива 73/239/ЕЕС від 24.07.1973 р. (Solvency I) стосувалась започаткування та ведення діяльності з прямого страхування, іншого, ніж страхування життя. Друга Директива 79/267/ЕЕС від 05.03.1979 року стосувалась започаткування та ведення діяльності з прямого страхування життя, яка також поклала початок уніфікації законодавчих вимог національних регуляторів різних країн.

Зазначені Директиви дали змогу усунути перешкоди ведення страхової діяльності, що стало поштовхом для формування єдиного ринку страхування на території держав-членів ЄС. Проте багато держав-членів зробили висновки про те, що чинні загальноєвропейські вимоги є недостатньо ефективними. У результаті окремі країни стали проводити власні реформи страхового регулювання, що порушило одноманітність законодавства та стало перешкоджати розвитку єдиного загальноєвропейського ринку страхування [11].

Відповідно до Розпорядження КМУ «Про деякі питання проведення інституційної реформи у сфері виконання майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом» першочерговим завданням є забезпечення ефективної координації процесу реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції [4], яка визначена стратегічним завданням України.

Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі – Нацкомфінпослуг) розроблено проект Закону «Про страхування» з урахуванням того, що в додатку до розділу «Фінансові послуги» проекту Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у переліку актів законодавства ЄС, які потребують імплементації у законодавство України, визначена Директива 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради стосовно започаткування та ведення діяльності зі страхування та перестраховування (Solvency II) з терміном її імплементації протягом 4 та 8 років після набуття чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [1]

Головна мета Solvency II – підвищення захищеності власників страхових полісів в ЄС. Під час запровадження цих умов враховано поточні результати в галузі страхування, управління ризиками, фінансового менеджменту, міжнародної фінансової звітності та ін. Однією з основних цілей є оцінка ризиків та визначення розміру капіталу [6]. Для вивчення питань, пов'язаних з введенням положень Директиви необхідно встановити: цілі і завдання Solvency II; модель Solvency II; вимоги до управління страховиками і перестраховиками; роль і завдання регулятора [1].

Мета Solvency II – це захист інтересів застрахованих; забезпечення платоспроможності, пов'язаної з ідентифікацією ризиків; поліпшення управління ризиками в страхових компаніях; введення якісних і кількісних складових, що визначають рівень платоспроможності; гармонізація механізмів розрахунку і методів дії при визначенні рівня платоспроможності страхової компанії [3]. Завданнями Solvency II є інтеграція страхових і перестраховальних

ринків країн ЄС; підвищення рівня захисту застрахованих; поліпшення міжнародної конкурентності страхових та перестрахових компаній країн ЄС; поліпшення якості законодавчої бази. Модель Solvency II побудована на оцінці ризиків: операційних, ринкових, кредитних, а також до класифікації висунутих вимог: кількісних та якісних вимог до прозорості страховика.

Директива ЄС включає вимоги до управління страховиками і перестраховиками. У систему управління входять: управління організацією, управління ризиками, самооцінка ризиків і фінансової безпеки, внутрішній контроль, внутрішній аудит, актуарна функція, аутсорсинг.

Страхова компанія на ринку має кілька сфер впливу: клієнти, брокери, агенти, акціонери, працівники; представники зовнішнього середовища: влада, нагляд, рейтингові агентства і партнери. Також страховики схильні до ризиків [11].

Страховий нагляд включає верифікацію страхових компаній з високим ризиком діяльності; підвищення рівня гармонізації інструментів і методів нагляду між державами; перевірку рівня платоспроможності, розрахованої потреби застосування стрес тестів.

Вимоги до страховиків за Solvency II: необхідність збільшення капіталів; організаційні зміни; введення нових механізмів управління ризиками; введення нових механізмів управління фінансами; збільшення відповідальності керівництва компанії.

Основна мета нових вимог до платоспроможності Solvency II [12] – усунення розбіжностей між системами регулювання страхової діяльності країн-членів ЄС та впровадження більш ефективного наглядового підходу.

Одним із головних напрямків адаптації законодавства України до положень Директиви Solvency II [2] є запровадження вимог до платоспроможності страховиків, тобто здатності страхових компаній належним чином виконувати прийняті на себе зобов'язання. Режим платоспроможності повинен враховувати не лише достатність страхових резервів для виконання страхових зобов'язань, але також достатність власного капіталу для відшкодування непередбачуваних збитків за ризиками, які не покриті страховими резервами.

У теперішній час в Україні діє система вимог до платоспроможності страховиків відповідно до Solvency I [8]. Така система показала свою неспроможність відповідати тим ризикам, з якими стикаються страхові організації як в Україні, так і в усьому світі. По-друге, порівнюючи вимоги до визначення нормативної платоспроможності більшості розвинених країн, можна стверджувати, що вони є набагато жорсткішими порівняно з українськими. Тому впровадження вимог Директиви істотно вплине на деякі страхові організації з незначним рівнем капіталізації, а також з обмеженим доступом до джерел фінансових ресурсів.

За Директивою ЄС Solvency II розмір статутного капіталу повинен бути не меншим ніж 2,2 млн. євро для страхових компаній, які займаються загальним страхуванням і 3,2 млн. євро – для страхових компаній, що займаються страхуванням життя [5]. Впровадження методики Solvency II має суттєві

переваги і в перспективі може значно підвищити стійкість страхових компаній. Особливістю нової розробленої системи є зміна підходу до оцінки платоспроможності, яка відповідно до Solvency II розраховується на основі індивідуальних ризиків страхової компанії. У зв'язку з цим, діюча в Україні система регулювання платоспроможності не є тотожною [10].

Ймовірно, за умови впровадження пруденційних нормативів, величина вимог до розміру власного капіталу страховиків зросте [12]. Однак, фінансовим установам, які дотримуються консервативної інвестиційної політики та спеціалізуються на видах страхування з невисоким рівнем збитковості, буде потрібно резервувати капітал меншого розміру.

Проект нової редакції Закону України «Про страхування» [7] враховує базові рекомендації Директиви 2009/138/ЄС Європейського парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року «Про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестраховування, включаючи платоспроможність II». З прийняттям нової редакції Закону буде впроваджено новий порядок законодавчого регулювання страхової (перестрахової) та посередницької діяльності в страхуванні як резидентами, так і нерезидентами, на території України.

Найбільш беззастережним ефектом введення положень Директиви Solvency II стане поява вимог до капіталу для покриття інвестиційних ризиків, що спонукатиме страховиків до перегляду інвестиційних стратегій та відмови у інвестуванні у високоризикові активи, відбудеться підвищення якості страхових послуг; послідовний перехід до системи пруденційного нагляду за страховою діяльністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз регуляторного впливу Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/smi/ARV_S_15.12.11.pdf

2. Богуславський Є. І. Класифікація видів диверсифікації / Є. І. Богуславський, А. І. Тищенко // Економічні науки. – Чернівці : Золоті литаври, 2011. – Вип.1 (20). – С. 186–197.

3. Внукова Н.М. Розвиток ринків фінансових послуг в умовах європейської інтеграції / Н. М. Внукова, І. Б. Медведєва та ін. // Звіт з ініціативної науково-дослідної роботи. – Харків, 2014. – С. 29-41.

4. Деякі питання проведення інституційної реформи у сфері виконання майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом : Розпорядження КМУ від 10.10.2012 р. №767-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/767-2012-p>

5. Директива 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25.11.2009 року про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестраховування (Solvency II) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/content/direktivi-es.html>.

6. Кондратенко Д. В. Міжнародний досвід державного регулювання та нагляду за діяльністю страхових організацій / Д. В. Кондратенко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 10 (53). – С. 96–99.

7. Про внесення змін до Закону України «Про страхування» (нова редакція) № 1797 від 19.01.2015. Проект Закону України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53637

8. Про страхування: від 11.07.2014 р. №1586- 18 (зі змінами та доповненнями):. Закон України - [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.

9. Рибак С. О. Інституційні інвестори фінансової системи : сучасний стан та перспективи розвитку / С. О. Рибак, О. П. Коваль // Фінанси України. – 2010. – № 10(179). – С. 60–64.

10. Ткаченко Н. В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика : монографія / Н. В. Ткаченко; УБС НБУ. – Черкаси : Черкаський ЦНТЕ”, 2009. – 570 с.

11. Юхименко Ю.М. Solvency II в Україні: проблеми впровадження вимог до платоспроможності страхових організацій / Ю.М. Юхименко // Науковий вісник Херсонського державного університету. - 2015. - 3(12). - С. 191-195.

12. Potential impact of Solvency II on financial stability [Electronic source]. – Режим доступу: http://www.ecb.int/pub/pdf/other_potential_impact_solvencyii_on_financial_stability200707_en.pdf.

УДК 368.01(477)

Воронкова Олена Миколаївна

*д.е.н., професор кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України,
м. Ірпінь, Україна*

МІЖНАРОДНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Досвід розвинених країн доводить, що інститут страхування ефективно сприяє розвитку бізнесу та вирішенню соціальних проблем через механізм страхового захисту майнових інтересів юридичних осіб та фізичних осіб. Страхування є важливим чинником економічної безпеки як на макро-, так і на мікрорівні, адже дає можливість забезпечити відшкодування збитків у разі настання негативних подій, визначених як страхові випадки. Крім того, страхові резерви є потужним інвестиційним джерелом, а страхові компанії – активними суб'єктами інвестиційної діяльності. В той же час страховий ринок України виконує свої соціально-економічні функції лише частково, а процес його формування не можна вважати завершеним. За оцінками експертів, покриття страхового поля в Україні становить 3–5%, тоді як у країнах Західної Європи – понад 90%. Це свідчить про наявність в Україні великих невикористаних резервів розвитку страхового ринку...[2, с. 31]. За попередніми даними,